

Q. N. 541, 67 X 186.3036

II h
290

52.

Q. D. B. V.

QVÆST.

FOEMINA NON
EST HOMO,

videbunt publicè

FRANCISCUS HENR. HOELTICH,

JUR. DOCTOR,

&

JOHANNES CASPARUS *Waltz*

Hiltperhusiò Francus.

In Auditorio Actorum,

à D. XIV. Decembris Anno 1672.

Nunc recusa.

WITTEBERGÆ,

Typis CHRISTIANI SCHRÖDTERI, ANNO M DC LXXIIX.

100

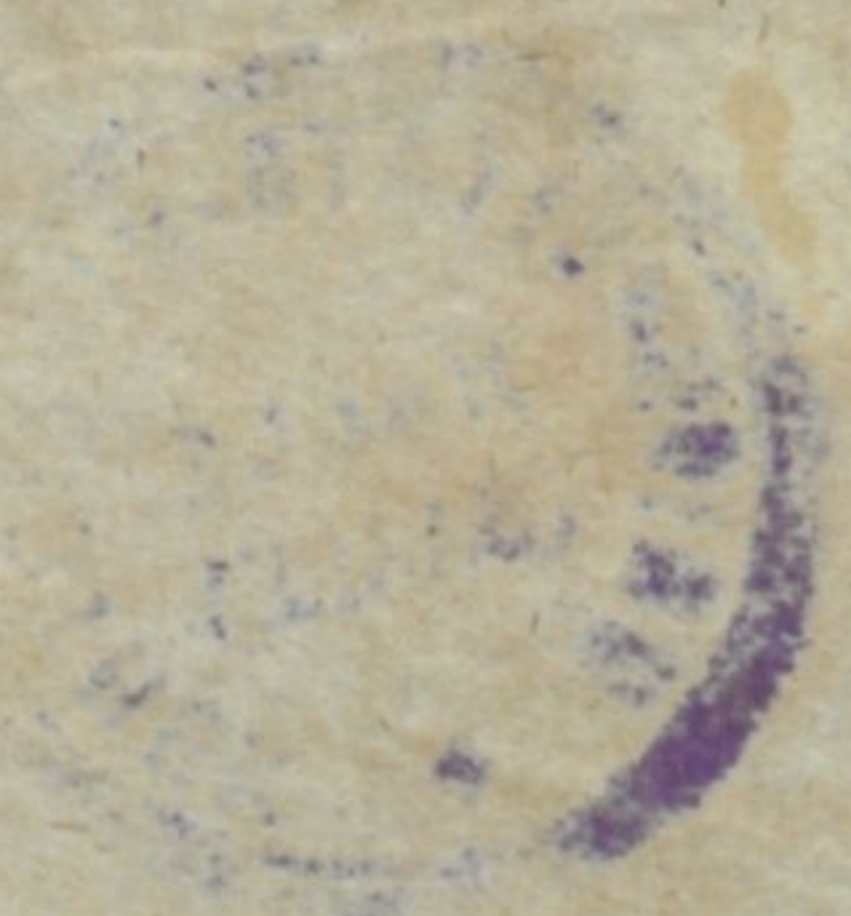
100

JOHANNES CASPARUS
EST HOMINO

FRANCISCUS HENR. HOLLTICH
M.D. DOCTOR

JOHANNES CASPARUS
M.D. DOCTOR
AD. XIV. Decembris Anno 1672
Innocentius

WITTEBERGA
THE CHRISTIAN SENATOR, ANNO M. DC. LXXII

LIBRARIATUM
UNIVERSITATIS
WITTEBERGAE

Deo
Jura
ptis
Nat
rem
Tut
ade
de l
do
mi
§.5.

ne
piè
aut
ini
pp
arc

FELICITER!

L.

*F*oemina proprie non est homo, relecta frequens litera est Jac. Cujacii illius Jcti, qui è lateritia jam auream fecit Jurisprudentiam, Lib. VI. Observat. suarum cap. XXI. Sed quà culpatur in congressibus Deorum etiam minorum; eò confidentius, postquam Jura nostra collecta insimul sunt ex naturalibus præceptis, aut Gentium aut Civilibus, §. ult. instit. de J. & J. Natura verò ipsa Sexum sic distinguit humanum in Marem & Foeminam. pr. de J. N. G. & C. pr. Quibus modis Tutela finitur. L. 9. & 10. D. de statu hominum. Et quod adeo utriq; sexui simile jus servaverit Justin. in L. 4. C. de Liberis præterit inter masculos & foeminas aliquando nihil interesse existimans, quia utraq; Persona in hominum procreatione simili naturæ officio fungitur. §. 5. Instit. de exhered. Liberorum.

II.

Et est ita. Excogitavit Deus duorum sexuum rationem. Lactant. lib. 6. Divin. Instit. cap. 23. quot impiè magis an magis ineptè in unum redituros speres aut optes, postquam idem unus Naturæ auctor ante initia etiam Creationis attribuit ipsis, ut se invicem appetere & conjunctione gauderent. In quod ardentissimam cupiditatem cunctorum quoque

A 2

ani

verterint. f. 190. Sed cui recte obvertas idem quod No-
bilem Philosophum Florentinum Benedicto Varchio
reposuisse ipse scribit inibi; id scilicet ipsum seu Varchium
s. Magium non affirmaturum, si humani corporis fabri-
cam diligentius aliquanto spectasset. Quousque legas
Anatomicos, sed cum stupore frigido.

VI.

Nobis è diverticulo in viam redeundum; Quan-
doquidem præterea Deus creavit hominem ad ima-
ginem & similitudinem suam: ad imaginem Dei
creavit illum, masculum & foeminam creavit illos
Gen. c. 1. Ut viri & mulieris natura una sit dicente
Ambrosio c. ult. XXIII. quæst. ult. Aristot. lib. 10. de
prima philosophia lib. 4. generation. animæ. Et dese-
renda rursus inter Terrores Panicos translatitia illa
de Platone hæsitatio, numerone rationabilium an
irrationabilium ponendæ essent foeminæ? ad quam
se debuit mensurasse A. F. inter nostros alioqui JC-
tissimus, sicubi unquam ea voluit scripsisse, quorum
Bachovius ipsum quidem reum postulat ad præta.
de statu hominis n. 2. f. 157. Quæ sic omnino impia sunt
& hæretica, censente Jacob. Rigos à Mallocco ad L. L.
de V. S. n. 7. Nec minus est in Deum Creatorem inju-
ria tota illa disputatio, si foemina sit mas sive occa-
sionatus, sive mutilus & mancus aut imperfectus?
qualia ex Aristotele satis incaute sua fecerunt Tho-
mas & in nostris Benedict. in repetit. C. Raynutii in V.
duas habens filias. n. 22. x. de Testament. & sequitur i-
terum Tyraquellus d. l. n. 99.

VII.

Immaculatum est ab hisce & similibus omnibus
Cujacianum acumen. Non putamus enim verba à
principio simul cum mare & foemina creata; sed illa
valent saltem ex instituto & secundum impositio-
nem

nem hominis Arist. 1.2. de interpret. cap. 2. ejusq; Recen-
sitor Michael Psellus ibid. A. Gell. L. 10. c. 4. Sicut ille so-
lus prudentia & virtute munitus nascitur & ad vitam ci-
vilem aptus L. 1. Polit. c. 2. & 3. ita non potuit etiam non si-
mul sermocinandi vi instructus nasci, ut quæ sentit, alteri
cum intelligentia aperiat, & vicissim ipse ad sensa alteri
participet. Cætera animantium sine mente sunt, ^{ἀνευ νου}
Arist. 6. Nic. 13. §. 7. sensu carent, pr. Inst. s. quadrupes pau-
per. fecisse dicatur, adeoq; non opus iis est sermo; ut sint
sive turbatæ quoquo modo sive præstigiatae mentis in-
somnia, quæ scribunt Porphyrius L. 3. de abstin. ab esu
animant. §. 3. Plinius Lib. 29. H. N. c. 7. de Apollonio Thya-
neo, Melampode, Tiresia, Democrito aut aliis animan-
tium Collocutoribus & interpretibus; quibus tamen de-
fensor extitit Doctiss. inter Medicos Patavinos Hierony-
mus Fabricius ab Aqua pendente pecul. scripto Libro de
Loquela Brutorum. Et recordor dum ad Ligerim verfa-
rer, nubeculas hæcæ Gallum quenquam hominem resu-
scitaturum novo sale Medico, ex quibus tamen nondum
quod sciam detonuit. Adde sis Besoldum Tract. singul.
de natura populorum c. 11. p. 52.

VIII.

Porro sicut homo solus beneficio intellectus sui jam
aliarumque rerum causas penetrare scit atq; pervidere,
reliquis animantibus talem operationem non partici-
pantibus. 1. Nic. 9. §. 13. Ita idem ille ex minima licet parte
saltim heres avitarum virtutum, nihilominus omni ævo
nomina rebus singulis, secundum uniuscujusq; naturam
imponere potuit ex Jure Genes. Et debuit verò, super
quo voluntas aut necessitas ab ipso postulabat ^{ὀνομαστοποι-}
^{ῆν.} Benè Philo, à ratione profecta vox articulata est, quæ
in ore articulari lingvæ plectro absolvitur: ut ita expres-
sa, sermo jam non nuda vox informisq; fieret, sed men-
tis interpres.

Et

IX.

Et hæc adeò instituta rectæ rationis ex usu Gentium approbata rectè sequitur Jus Civile, id enixè cogitans ut rebus sint consequentia nomina §.3. Instit. de donation. §.5. quib. mod. Test. inf. Et lex quoq; hac sua utilitate magis, quod aliàs non intelligitur L. 17. L. 19. de LL. L.29. eod. cum evidentia peccati, si LL. quæ sunt leges hominum obligant in conscientia, quod voluit Dom. Soto L. 1. de Justit. Quæst. 6. art. 4. Certè ubique legis facilè obedientia destituitur, cum in Legum verbis sensa ferè per interpretationis facilitatem luxentur. Albertus Bolognett. de Lege c. 30. Angel. Matthæac. de via & ratione Juris L. 2. c. 15.

X.

Ad propositum nostrum aliter in Græcorum civitate (unde descriptæ sunt primæ LL. Urbis Romæ) Vir appellabatur, aliter fœmina. *ἀνὴρ καὶ γυνή*. Imò sepebantur etiam in illo Æschinis *ἀνδρῶν καὶ γυνή*. Et nolo describere ulteriora ex Scipione Gentili l. parerg. 3. Arn. Corvino ad L. 152. de V. S. Idem Romæ homo & totum erit argum. L. 158. de V. S. & si pars, ut accipiatur magis propter nobiliori significatu masculi. Petr. Greg. Tholos. Lib. 7. c. 2. n. 2. quibus fœminæ multum inferiores sunt, & animo & corpore. Masculino enim sexui natura dominationem, potestatem, majoris sensus, fortitudinem, honorem, dignitatem & conservationem familiæ aliasq; prærogativas & eminentias concessit, cum fœminis tantum modo subjectionem & obedientiam præceperit. Dn. Tabor in additam. ad Augustini Barbosæ Loc. Com. 1. 2. c. 13. ax. 2. Longè plura philosophantiū sensa collegit Tyraquell. Gloss. 1. Connub. p. 1. n. 88. seq. f. 19. Verba pro omnibus facere posset. Thom. Lansius in sua Pro-Gallianâ si id locus hic posceret. Da vilem, da compeditum, dubitare tamen non possis, meliorem esse, quia

quia masculus est. Lælius Mancinus Collation. Jur. lib. 5.
c. 75. n. 4. Nobis sufficit in excellentia primæ Creationis,
& quod homo fuit ante foeminam, quod constat ex Hi-
storia Genesios.

XI.

Si Auctores essent dandi, quod solet fieri in re anti-
qua, vel si mavis critica: tum verò utile nisi fallor fuerit
illud Plautinum in Cistellar. act. 4. sc. 2.

Mi homo & mea mulier vos saluto.

Et quod idem habet in Bacchide l. 1. v. 54.

Isthoc illecebrosus

Fieri nihil potest, Nox, mulier, vinum, homini adulescen-
tulo. Sed & adducitur Locus ex Arnobio: Beneficia patres
munerendis & foeminis & hominibus portabant. Et ita
vetus translatio Bibliorum Gen. 2. 24. Derelinquet homo
patrem & matrem & adhærebit uxori. Editionem Dn. D.
Brentius sua præfatione decoravit.

XII.

Quod si quid in hisce valet argumentum à posteriori,
illud proderit, quod in Lingua tam Italica & Hispanica,
quàm Gallica (quæ sunt omnes desertores Romanæ ele-
gantia. vid. Speidelium in Speculo von Sprachen fol. 1171.)
Mas semper appellatur homo, nunquam v. foemina.
L'huomo, l'hombre, l'homme. La hoglie, ovvero
donna, la femme.

O mugeres, ô mugeres! Parayso de ojos.

Infierno de animas, Purgatorio de bolsas.

I. Medrano in Sylv. Curios. l. 1. f. 13. Et ut illud tangam de
moribus nostris, Virum dicimus in excellentissimo ge-
nere den Mann / oder Menschen: foeminam si quando das
Mensch / in Neutro, quod est privationis. Hæc ergò sic
volet usus.

Quem penes arbitrium est & vis & norma
loqvendi.

B

XIII. Quæ

XIII.

Quæ omnia tandem ex vi veritatis fateri habet Bachovius quoque, qui volebat nihilominus videri notasse Cujacium, sed præter indigentiam causæ. Neque enim lis futura erat nisi super proprietate Vocis. Numquid vi nominis, an verò extensivæ interpretationis beneficio Mulier hominis appellatione veniat, ut post Albericum de Rosate in L. quicumque col. 3. in fin. de Serv. fugitiv. Bartol. in L. si quis in tantam C. unde vi & Baldum in L. ult. col. 6. vers. Item improprie C. de hered. instit. Jason voluit in L. qui filiabus n. 18. & 21. de hered. instit. & L. si quis de Jurisd. omnium Judic. & Sylvest. Aldobrandinus in §. ult. Inst. Q. Test. Tut. dar. poss. Quem ipsum catalogum fecit Henr. Salmuth. ad Panciroll. Lib. 1. Tit. 46.

XIV.

Hoc patet ex tota serie scriptionis Cujacianæ. Scilicet quod fœmina proprie non sit homo, sive absolute & in se, sive per comparisonem & traductionem ad masculinum. Ita habet: Infans homo nondum est. Fœmina item proprie non est homo. Hæc de infante nunquam ad naturam trahi possunt, non magis ac illa, quæ apud Esaiam Prophetam conjunxit ipse Jehovah: Maledictus Populus, cui infantes & fœminæ imperant. cap. III. v. 11. Ergo nec dum de fœmina, sed utrinque tantum in civili verborum significatu, & inter quos uterque jure recipiant. Ex quo ingens de significationibus verborum cura fuit & sollicitudo J C T I S nostris, in media quoque Roma. Laudantur in hanc partem Ælius Gallus, C. Attejus Capito, L. Cincius & Verrius Flaccus, aliiq; ut adeo palmam iis tribuat ipse m. Laurent. Valla, in præfat. lib. 3. elegantiarum suarum. Ita scribit post alia: Et prisce illi quid Jurisconsulti quales quantiq; in loquendo fuerint, judicare non possumus: quippe quorum nihil legimus. His

His autem qui inter manus versantur nihil est, mea sententia, quod addi adimivè posse videatur, non tam eloquentiæ (quam quidem materia illa non magnopere patitur) quàm latinitatis atque elegantiae, sine qua cœca omnis doctrina est & illiberalis, præsertim in jure Civili. Hæc ille.

XV.

Quapropter post hæc quidem rem solum domi nostræ per vestigabimus. Et occurrit textus pro verbalitate famosus L. 38. §. 5. ibi: quod si eò mulier *AUT HOMO* perierit. D. de pœnis. Jam notissimum illud est, quod hæc dictio regulariter est adversativa, & ponitur inter diversa. Cened. Pract. quæst. singul. 6. n. 1. Et si est disjunctiva, dispungit nihilominus verba & sensum Johann. Strauch in Lex. Particular. Juris h. n. 2. ut proinde etiamnum post oppositionem illam relativam, quàm aptavit hic Gœddæus ad L. 1. de V. S. n. 31. seqq. Treutler. Vol. 1. Disp. 2. §. 1. lit. c. Ant. Tessaar, decis. Piedemont. 12. n. 1. & 2. Bachov. in π. dicto loco. Henric. Salmuth ad Pancirollum L. 1. Tit. 46, fol. 217. & noviss. Cyprianus Regnerus Disput. 61. ad π. §. 5. ut, inquam, illud maneat, quod hominis determinatio ibi ad solum masculinum referatur sine vitio & ut ne duplicetur illic præter necessitatem mulieris (rei minoris s. inferioris) interitus.

XVI.

Textus similis est ex Concilio Wormatiensi ap. Burchard. L. 17. Decret. c. 57. & in c. 5. x. de Homicid. Si aliquis causa explendæ libidinis vel odii meditatione homini aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit ut non possit generare aut concipere vel nasci soboles, ut homicida teneatur. Ubi evidenter cessat illa oppositio relativa Legistarum.

XVII.

Sed bino adhuc textu uti liceat civili. Scribit Paulus in L. 6. de R. V. In petendo homine nomen ejus dici debet

bet & utrum puer an adolescens sit. Utique si plures sint.
Sed si nomen ejus ignorem demonstratione ejus uten-
dam erit, veluti qui ex illa hereditate est: qui ex illa na-
tus est. Et in L. 39. §. 4. famik. heriscun. Scavola. Duos
filios scripsit hæredes: & certos homines unicuique eo-
rum prælegavit, in quibus uni Stephanum cum peculio
&c. Utrobiq; genus masculinum, tum nomina masculo-
rum propria non admittunt unâ genus fœmininum. Et si
saltem ad eundem usum juris. arg. princ. quod cum eo
qui in alien. pot. Tum verò adhuc dum fortè cogitan-
dum erit de Legato hominis, si aliquando ad electionem
ancillæ operetur L. 61. L. 81. pr. de Legat. 3. L. 101. §. 3. de V. S.
XVIII.

Occasione hujus Legis qui duos 61. de Legat. 3. viden-
dum est de Regula quam facit Julianus, quod semper
sexus masculinus etiam fœmininū sexum continet; quam
adeo nobis acriter opponunt adversæ partis quorquor
sunt. Sed neglecto statim eo, an de naturali vocis sensu,
an verò super interpretatione, quam vocamus Extensi-
vam, concepta sit. Hoc sanè Julianus ipse docere vide-
tur relatus in L. 201. D. de V. S. Justa *interpretatione* reci-
piendum, ut appellatione filii *SICUTI* filiam famil. con-
tineri (per interpretationem scil. in quo est medium
comparationis) sæpe respondebimus, ita etiam nepos
videatur comprehendi. Cum aliàs in se aliter filii, aliter
nepotes appellentur §. ult. Instit. Q. Test. Tut. dari poss.
L. 6. de Test. Tut. Et super hæc eadem scripsit Ulpianus
in L. 195. de V. S. Pronunciatio sermonis in sexu mascu-
lino ad utrumque sexum plerumq; porrigitur. Alciatus
in Comment. ad h. l. Quod Modestinus cautè descripsit:
quasi commune nomen utrumq; sexum contineat in
L. 81. de Legat. 3. & l. 101. §. 3. de V. S. Nam commune di-
cit Modestinus, quod ipsa communicat auctoritate sua
Lex; vel non commune dicit, sed quasi, quia sicut Homi-
nis

is appellatio masculinum æque ac foeminam continet
ita & servi nomen ancillam comprehendit. Verius v. est
interpretatione Legis id fieri. Et alius Mancini de triplici
Jur. Collat. L. 1. cap. 4. n. 8. add. Dom. Card. Thuse. lit. M.
conclus. 102.

XIX.

Et signanter adeo Javolenus: *Quisquis mihi alius Filius
filiusve heres sit*: Labeo, non videri filiam contineri:
Proculus contra: Mihi Labeo videtur verborum figuram
sequi. Proculus mentem testantis. Respondit: Non
dubito quin Labeonis sententia vera non sit in L. 16. de
V. S. ubi scribit Gothofredus: quid igitur hic statui oportet?
nempe Filii appellatione filiam non ex figura ver-
borum, sed ex mente intelligi. L. 122. L. 201. eod. L. 16. de
Testam. Tutela L. 45. de Legat. 2. Ecloga ibid. c. 116. Plura
non addo, praesertim cum poterat etiam in simili versan-
tibus reponi textus L. 1. de Legat. 1. L. 52. de acquirend.
posses. & similes. Non dicam de authore d. L. 1. Potest
consuli Ant. August. Lib. 3. Emendat. c. ult. Cujac. Lib. 8.
obs. 4. Eguin. Baro ad Instit. de Legatis f. 173. Docuit per
omnia ex æquata esse Legata fidei commissis. L. verò 12.
quod nihil commune habet proprietatis cum possessione,
quæ utraq; quàm simpliciter vera sint aliunde constat. Ut
sic potenter imperet in hisce talibus L. 202. de R. J. omnem
de finitionem esse periculosam in Jure, parum enim esse
ut non subverti possit. Hubertus Giphanius in Comment.
hic & ad L. 1. de V. S. Johann. Ramus Enchirid. Reg. Juris
Lib. 1. axiom. 3.

XX.

Post hæc paratum satis reor usum illius quod Gajus ad
L. Jul. & Papiam scripsit: *Homini appellatione tam foeminam
quàm masculinum contineri non dubitatur* L. 152. de V. S. quæ ver-
ba dissensum Doctorum aliorum in ferunt arg. L. 16. de
V. S. E. aliquando non continetur: aut si contineatur du-

B 3

biam

bium, per superiora, Et videbatur ita esse in odiosis, ubi
alias Masculinum non concipit Fœmininum c. odia 15. de
R. J. in 6. Præsertim si odium est irrationabile. Aymon.
Cravetta de antiquit. temporum part. 4. Rubr. 1. n. 158. seq.
fol. 174. Bart. Socinus Reg. 312. Fallent. 4. Forster. L. 4. de
Succession. c. 6. n. 15. & 16. & agnovisse Bachovium depre-
hendas Comm. ad §. ult. Inst. Qui Test. Tut. dar. poss.
Utraque autem Lex Julia & Papia sunt odiosæ in illud, ne
orbi neve cœlibes ex testamentis Civium Romanorum
solidum capiant, nisi intra dies C. h. e. intra diem cretionis
à morte Testatoris L. Papiæ paruissent, h. e. nuptias fecis-
sent. Cujacius noster ad fragm. Ulpiani Tit. 14. Tom. 1.
Oper. f. 148. & plenissimè in parat. C. de caducis tollend.
Ergò Quæritur annon in L. Papia sic aucta saltim sit signi-
ficatio hominis, & ad fœminas producta per modum am-
pliationis? quod affirmat Noster dict. Obs. 21. Lib. 6. præ-
supposita quod puto delatorum libidine & adjuta fre-
quens Fiscii avaritia sub Impp. maximè tyrannicis; quæ se-
cuti sunt magis exempla J. Cti inter respondendum. Et ita
verisimiliter defendi poterat. In quantum fœminæ pu-
dor naturalis non permittit ardere in cohabitationes; &
utin Venerem ruat præcept arg. L. 27. de heredit. petit:
adde Brunn. ad L. 3. de negotiis gestis n. 1. Propterea de-
buit merito mulier esse extra pœnam, quæ extra culpam
est, aut esse præsumitur. Quando quidem Fœmina Virum
sequitur, ut materia Formam. Arist. lib. 14. animal. Gigas
f. 392 Nolo etiamnum uti Pliniano illo lib. 7. H. N. c. 42.
quod sequitur Jodocus Damhouderus in LL. f. 276.

XXI.

Præterea eloqvuntur rem ipsam satis multa Juris nostri
exempla, ad quæ nunc introduco sub illa generali præfa-
tione Papiniana in L. 9. D. d. statu homin. In multis Juris
nostri articulis deterior est conditio fœminarum, quàm
masculorum. Secundum quod major dignitas est in sexu
virili L. 1. D. de Senator. Sic

Sic ab initio statim Mulieres non interveniunt condendis Legibus, Bartol. in L. 1. in fin. D. d. LL. quod Romæ nulla esset cum Fœminis communio Comitiorū. Godofred. ad fragm. Ulpiani Tit. 8. n. 40. Quanquam ne domi quid. eas, si sui juris finibus matronas contineret pudor, quæ Leges rogarentur abrogarenturve, curare decuit. Liv. Lib. 4. Dec. 4. in pr. Nec earum usus inducit consuetudinem Angelus de Ubald. in d. L. 1. de LL. Roman. sing. 42. Johannes Bertachinus in Repert. hic f. 540. Nec honores gerunt in Repb. postquam ab omnib. officiis civilib. vel publicis remotæ sunt L. 2. de R. J. quod non mutavit plane Jus Canonicum: dum ad beneficia nonnulla quidem admittit fœminas juxta cap. 43. de election. in 6. sed excludit tamen aea adhuc dum Vaticana novum Johannem c. X. x. de pœnit. & remiss. Si modò plus veri habet constans illa de Johanne Papissa fabula apud Platinam in V. Johannis 7. M. Anton. Sabellic. IX. Ennead. L. 1. Lancell. in Templ. omn. Judic. L. 2. c. 1. n. 10. quàm aliud ejusd. Platinæ de usu fellæ perforatæ intra Ceremonias Papalis inthronizationis. Vidi ipse Porphyreticas aliquas in Lateranensi: sed ut his usibus nunc non inserviant & fortè nec unquam olim.

XXIII.

Deinceps in Jure Personarum illud constat fuisse aliquando in perpetua Tutela fœminas. Ulpianus Tit. XI. pr. facit tota Lex Claudia de Tutelis fœminarum ap. Anton. Augustin. de LL. fol. 48. Et apertè Boethius Lib. 2. Comm. in Tusc. Cicer. Mulieres antiquo jure perpetua Tutela continebat. Recedebant verò à potestate Tutoris, cum in manum Viri convenissent. Quæ circa alii viderint differentiam Tutelæ muliebris à pupillari, quam fecit Bachov. ad pr. Inst. Quib. mod. Tut. fin. n. 4. Arn. Vinnius eod. Nos scalam magis potestatis in fœminas accipimus

cipimus à M. Portio Catone. Ita ille pro Lege Oppia ap.
Livium Lib. 4. Dec. 4. pr. dixit: Majores nostri nullam ne
privatam quidem rem agere foeminas sine auctore volue-
runt: in manu esse parentum, Fratrum, Virorum. Et pau-
lò post: Recensete omnia muliebria jura, quibus licen-
tiam earum alligaverint Majores nostri, per quæq; subjece-
rint Viris &c. Et scribit Cajus Lib. 3. Instit. Uxor quoq; quæ
in manu ejus est. Is sua heres, quia filia loco est. Manus
autem significat potestatem. Ulpian. Tit. 9. ibiq; Gotho-
fred. & facit arg. §. 5. Inst. Quib. m. Jus P. P. solvitur L. 2.
§ 1. de Orig. Jur. ad quam vide multa disputantem de Ma-
nu Regia Albert. Bolognet. de lege c. 12.

XXIV.

Adscribam verba Servii pro pleniori horum notitia,
Tribus modis (scribit ille in Georg. Virgil. lib. 1.) apud
veteres nuptiæ fiebant, Ufu: si v. g. Mulier anno uno cum
Viro, licet sine Legibus vixisset. Earre, cum per Pontificem
Max. & Dialectem Flaminem per fruges & molam salsam
conjungebantur, unde confarreatio appellabatur, ex qui-
bus patrimi nascebantur. Coemptione verò atq; in ma-
num conventionem, cum illa in filia locum, Maritus in
patris veniebat, ut si quis prior fuisset defunctus locum
hereditatis justum alteri faceret vid. Petrus Pithæus in
Notis ad collationem LL. Mosaicarum & Romanarum,
Tit. 16. f. 139. Franc. Hotomannus in Ritu Nupt. Paulus Cy-
prus de Sponsali. c. 4. §. 6. n. 6. pro notitia omnium. Nos
coemptioni (in quam incidimus) modum addimus quem
ex Varrone descripsit Car-Sigonius de Antiq. Rom. c. 9. ut
veteri lege Rom. nubentes mulieres tres asses ad Virum
deferrent, atq; unum quem in manu tenebant, tanquam
emendi causa Marito dare solitas: alium quem in pede
habebant in foco Larium familiarium ponere: tertium
in sacciperio cum vendidissent compito vicinali resi-
gnare. Petr. Greg. l. 9. Syntag. Universal. c. 5. n. 29.

XXV. Co-

Coëmptione sic facta Mulier in potestatem Viri ce-
debat ad modum liberæ servitutis, Servio in illud IV. Æ-
neidos Liceat Phrygio servire marito.

add. c. 15. XXXIII. quæst. 5. à qua licet deinceps recessum
sit, ita ut seqviori Jure Rom. filiafam. nupta in patris sui
potestate remaneat arg. l. 14. §. 2. l. 6. §. 1. l. 20. ad L. Jul. de
adult. coërc. l. 1. C. de bonis quæ liberis & c. l. 8. §. 5. eod.
l. 1. §. 1. de agnosc. Liber. l. 1. l. 2. C. de Liberis exhibendis.
Maritorum tamē in Uxores dominium nondum omne
ignoratum est Juri nostro. Petr. Gudelinus de jure noviss.
Lib. 1. c. 7. pr. Sed debent hæ Maritis reverentiam in l. 14.
fin. de Sol. Matr. l. 4. §. 7. C. de rei uxoriæ action. & in of-
ficio esse Mariti l. 48. de operis libert. quippe qui in do-
mo dominium habet l. 195. §. 2. de V. S. ut possit etiam &
debeat iniquos uxoris suæ mores cohibere Nov. 117. c. 14.
& Arist. Lib. 2. Oecon. cap. 1. Quod ad Judicium super
vita & fama Mulieris extensum fuit Dionys. l. 2. A. R. Val-
Maxim. l. 9. Tit. 3. Hodieque ad verbera usque declarant
DD. modo sit medicina argument. l. un. C. de emendat.
propinquo. & dicta Nov. 117. c. 8. & 14 ubi Godofr. ad
Carpzov. l. 2. Jurispr. Consist. Defin. 212. & p. 1. Pr. Crim.
quæst. 12. n. 51. Praxis tamen Sapientum in l. Connub. 8.
& 9. rectius conspirat.

Viri uxores sibi æquari jam à principio ne sinunto.

Sed dicto audientes esse imprimis docento.

Nec si suæ salutis consulere, & honestatem undiquaq;
sectari velint, eas verberanto, aliasvé malè tractanto
Suis viri exemplis atq; blanditiis cum severitate con-
junctis uxores corrigunto.

Sed & minas interdum, si res exegerit, admiscento.

Verum non palam, aut præsentibus extraneis eas
objurganto.

Casus quo etiam occidere Marito licet Uxorem superest in L. 38. §. 8. l. 20. l. 23. l. 24. in fine D. ad L. Juliam de Adult. l. 4. C. eod. Et est pro tota hac potestate maritali plenius Edictum primi Creatoris Gen. 3. v. 16. Ad virum tuum appetitus tuus & ipse dominabitur in Te. Quod a Deo Doctus Paulus explicans jubet mulieres *in Christo* subditas esse Viris suis, tanquam capiti suo. 1. Cor. II. v. 3. & C. 14. vers. 34. Et Hieronymus in c. 15. XXXIII. quæst. 5. cum caput mulieris Vir sit, caput autem Viri Christus, quæcunq; uxor non subicitur Viro suo h. e. Capiti suo, ejusd. criminis rea est, cujus & Vir, si non subiciatur Christo capiti suo. Verbum autem Domini blasphematur vel dum contemnitur DEi prima sententia & pro nihilo ducitur, vel cum Christi infamatur Evangelium, dū contra Legem fidemq; naturæ ea quæ Christiana est, & ex Lege DEi subiecta, viro imperare desiderat: cum etiam gentiles foeminae viris suis serviant communi Lege Naturæ. Inquam rem vid. Arist. Lib. 1. Polit. c. 5. Anton. de Guevarra in Horolog. Princip. Lib. 2. c. 7. p. 242. & si quid ex animalium universò genere probat Plinius Lib. 4. H. N. c. 3. Rotundè Saxo: Ein Mann ist seines Weibes Vormund/ und Sie tritt in sein Recht/wei. Sie in sein Bette tritt. Landrecht Lib. 1. art. 45. & art. 31. Wenn ein Mann ein Weib nimmt/ so nimmt Er Sie in sein Gewehr/ und all ihr Gut in rechte Vormundschaft. Ex quibus & similib. textib. rectè infertur quod Patria potestas solvitur per Matrimonium. Filia. Andr. Rauchbar. p. 2. q. 18. n. 24. Berlich p. 2. Concl. II. n. 43. & in noviss. Dn. Carpz. Parte 2. Constit. 10. Def. 2. ubi n. 2. allegat dissentientes.

XXVII.

Sed plus satis de hac differentia foeminarum Masculis, in Jure Personarum. Ex qua sat multa sic descendunt in Jura etiam rerum, hic enim foemina nihil proprium acqui-

acquirere potest arg. pr. Instit. per quas personas cuiq; ac-
quir, per cōsequens nec alienare pr. Instit. Quib. alienare
licet vel non. quod vivo parente in cuius potestate est ita
procedit per exempla L. 6. C. de revocat. donat. L. fin. C.
de pactis L. 12. C. de pignor. act. ut eo non interveniente
nihil planè de rebus suis sive hypothecæ aut pignori da-
re, sive donare valeat. Non etiam Testamentum de his
facere L. 6. pr. qui Test. fac. poss. L. 11. C. eod. pr. instit. Quib.
non est permiffum facere Testam.

XXIIX.

Illud altius est, quod fœminæ non poterant olim ex
asse heredes institui ex L. Voconia ab eo qui census esset
h. e. qui C. millia æris professus esset Anton. August. d. LL.
sub L. Voconia f. 154. Alex. ab Alex. G. V. 6. c. 15. Ulterius
scribit Paulus L. 4. Sentent. Tit. 8. §. 3. Fœminæ ad heredi-
tates legitimas ultra consanguineas Sorores non admit-
tuntur, idq; Jure Civili, id est Voconia rogatione videtur
effectum. Paria habet Ulpianus Tit. 26. §. 6. Ex quibus ple-
nissime transcripsit §. 3. inst. de Legit. agnat. Succes. ut ta-
mē semper temperaverint Prætores data Bon. Poss. Unde
Cognati §. 2. Inst. de Succes. Cognat. §. 1. de bonor. poss. L. 2.
unde cognati. Sed fecit Justin. Imp. æqualem in utroq;
sexu successionem civilem in L. pen. C. de suis & legit. No-
vissimè etiam amplius sublata omni inter agnatos & co-
gnatos diversitate. Nov. 118. c. 4 & 5. Consule Valentinum
Forsterum l. 3. de succession. ab intestat. c. 7. n. 5. f. 160.

XXIX.

Porro non possunt fœminæ acquirere per adrogatio-
nem. Per Populum enim Romanum fœminæ non arro-
gant. Ulp. Tit. 8. (quem textum etiam passivè recte legit
Gothofred. n. 40. arg. l. 20. & L. 21. D. de adopt.) Et est textus
de toto genere in §. 10. Inst. h. t. Fœminæ adoptare nō pos-
sunt, quia nec naturales liberos in potestate habent &
add. L. 5. C. eod. ut cogites si quando ex indulgentia Divali
adoptent,

adoptent, tamen non habere eos suos heredes L. 13. de suis
& Legit. hered. §. 3. Instit. de hered. qualit. & differ. Nec
possunt adeò illis substituere pupillariter: quia non ha-
bent in potestate. Andr. Tyraquell. in L. 1. Connub. Gloss.
l. n. 84. f. 18.

XXX.

Super obligationibus Fœminarum quæ pro aliis reæ
fierent audire licet, quæ M. Silanus & Vellejus Tutor
COSS. verba fecerunt in L. 2. §. 1. D. ad SCTUM Vellejan.
Paul. lib. 30. ad Edictum summam fecit hanc. Vellejano
SCTO plenissime comprehensum est, ne pro nullo fœmi-
næ intercederent. Nam sicut morib. civilia officia ad em-
pta sunt fœminis, & pleraq; ipso jure non valent. ita mul-
o magis iis adimendum fuit officium, in quo non sola
opera, nudumq; ministerium earum versaretur, sed &
periculum rei familiaris. in L. 1. pr. §. 1. eod. Hoc addo, te-
neri tamen mulierem in conscientia. Jason. in avth. Præ-
terea, colum. 9. vers. item adverte. C. unde Vir. Tantum
abest ut mortaliter peccet sive Mulier quæ contra formã
Legis contrahit, sive is qui cum ea bona fide contraxit
Paul. de Castro in L. 7. d. LL. Philip. Corneum lib. 1. Conf.
36. col. 3. & 4. & pro posteriori Jason in L. 2. C. de Fidei com-
miss. Col. 2. vers. facit quarto & est text. in cap. 28. x. de
elect. in medio.

XXXI.

Post hæc in Judiciorũ ordine illud famosum est ex L. 1.
§. 6. D. d. postul. quod Prætor fœminis prohibuit pro aliis
postulare. Et ratio quid. prohibendine contra pudicitia
sexui congruentem alienis causis se immisceant, ne viri-
lib. officiis fungantur mulieres. Origo v. introducta est
à C. Afrania (sic enim viri docti restituunt text. ex Valerii
lib. 8. c. 3.) improbissima fœmina, quæ inverecundè postu-
lans & Magistratum inquietans causam dedit Edicto. Pro
se tamen postulare non prohibentur. dict. L. 1. quod secus
se

se habet, si sunt sub potestate, secundum quod diximus. Et est arg. §. 2. Inst. de Injuriis L. 1. §. 1. D. eod. Et evitare etiamnum studuit Constantinus, datâ marito potestate, citra mandatum in rebus uxoris intercedendi, ne fœminæ persequendæ litis obtentu in contumeliam matronalis pudoris irreverenter irruant, & conventibus virorum vel Judiciis interesse cogantur in L. 21. C. d. Procurat. ad quam continentiam profundam more suo Lecturâ facit Tyraquellus in L. X. Connub. n. 14. & multis seqq.

XXXII.

Præterea Mulier ex antiquo Jure testis esse non poterat quod discimus ex A. Gellio L. 6. c. 7. Deinceps saltim non est optimus testis, Bertachin in Repertor. h. f. 545. in f. A. Petrus Rebuff, ad Rubr. de Testib. n. 1. sed in causis testamentariis plenè rejicitur §. 3. Inst. d. Test. ordin. Jacob Butrigar. h. n. 14. nisi quando Testamentum est inter Liberos. Gloss. in Leg. fin. C. de Codicill. quam sequuntur Dd. teste Lanfranco de Oriano Tr. de Testib. n. 80. Barthol. Socinus de Fallentiis R. Sob. Et iterum post didicita testificata planè non admittitur juxta Bartol. quem sequitur Marianus Socinus de Testib. n. 124. & licet Jus civile in causis criminalib. admittat fœminas L. 1. L. 3. §. 5. de Testib. Canones tamè rursus repudiant Dd. in c. 3. x. de Testib. add. Nep. de Monte Albano de Testib. Omnia per multas auctoritates Hieronymus Gigas Tr. de crimine læsæ Majest. l. 2. Rubr. quæ & per quas personas crimen læsæ Maj. probatur qv. 6. p. 253.

XXXIII.

Illud quod fœmina judicandi munere non fungitur, notius est ex L. 12. §. 2. D. d. Judiciis quam ut hic attingi debeat. Proinde aliud saltim inter judicia publica adhuc stringo, quod veneficii suspicio ex L. Cornelia magis gravet fœminas quàm mares, quando & curiosior est sexus mulieris & ad scrutandas artes magicas pronior atq; propensior. L. l. Mancini collat. lib. 1. c. 96. n. 6. planè juxta

90
114
2. 90

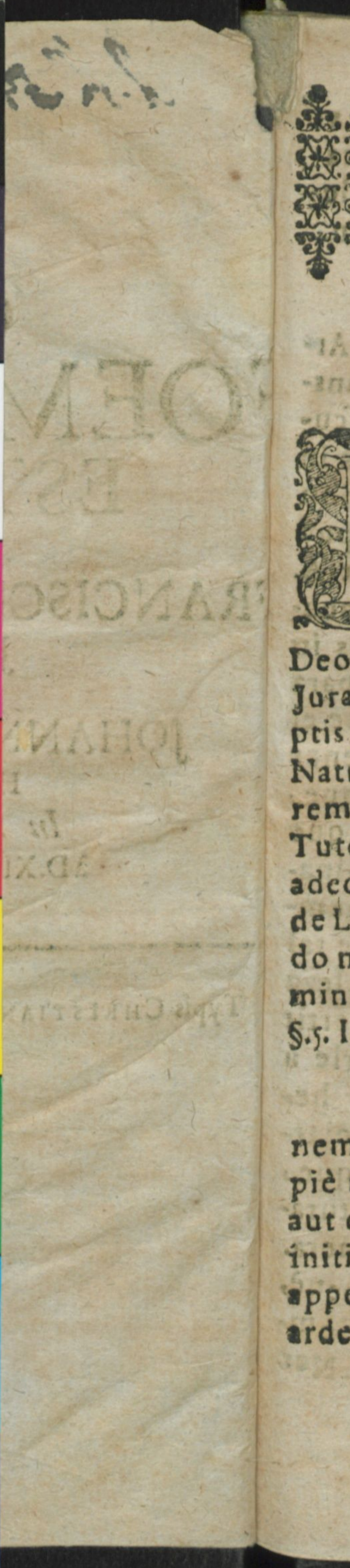
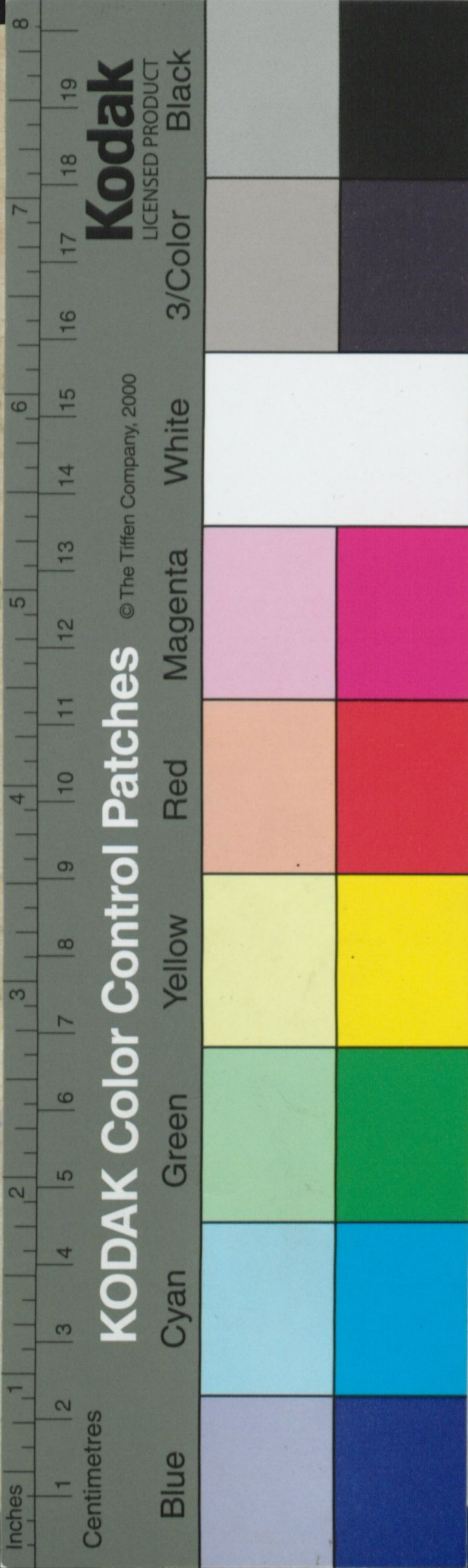
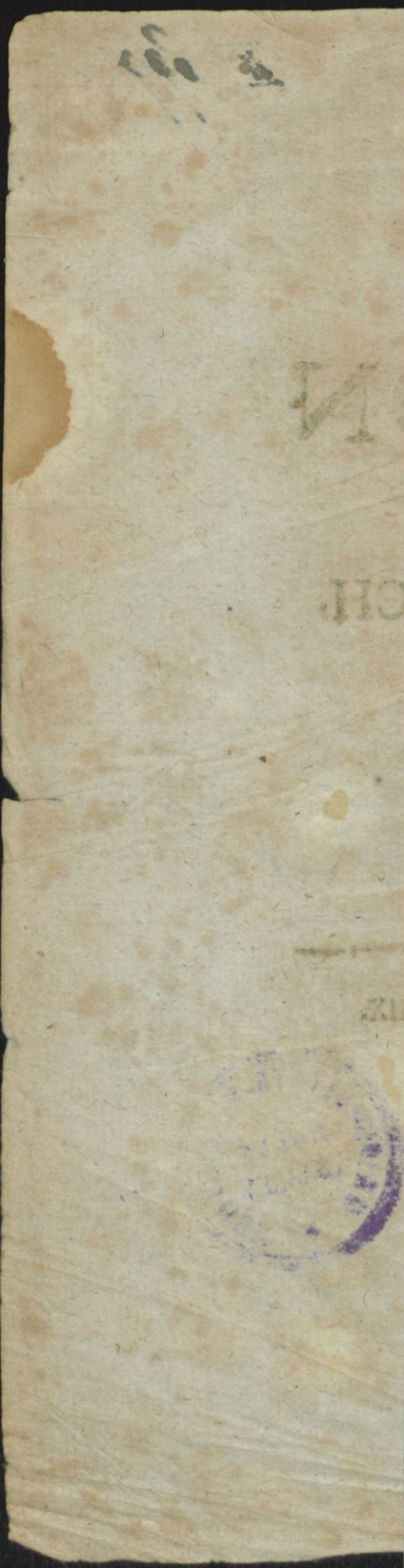
prob. 7. ff. d. excus. Tut. Sic obstetrices Ægyptiorum dicebant Pharaoni Regi Ægyptiorum de mulieribus Hebræorum: Non sunt Hebrææ sicut Ægyptiæ mulieres, ipsæ enim obstetricandi habent scientiam, & priusquam veniamus ad ipsas, pariunt: b. e. in rerum naturalium cognitione, nempe in Philosophia naturali, nobis multò sunt superiores. Exod. 1.

Sed priusquam hunc locum absolvam, unum addam, quod præterire non possum, quod cum nuper incidissem in banc materiam, percurri omnes Juris Civilis textus, quò aliquid invenirem, quod hoc loco possem in favorem & laudem mulierum inserere, & probare aliquam mulierem existere bonam: & tandem se obtulit L. mulier bona. ff. d. jur. dotium. Quam cum diligentius inspexissem, inveni Legem sic habere: Mulier bona sua omnia in dotem dedit &c. Et deprehendi bona non esse h. nominativi casus, ut sit Epitheton mulieris; Sed accusativi casus. Ut in toto corpore Juris Civilis mulierem bonam invenire non potuerim.

Sequitur hæc bonam partem Mascardus de probat: Conclus. 1080. n. 28 & subdit plura Auctor V. Uxor Mala Diabolo est conferenda f. 371. secundum Gloss. in C. XX. Dist. L. stat Diabolus à dextris ejus, id est, Uxor.

Dii meliora!

1077

Deo
 Jura
 ptis,
 Natu
 rem
 Tute
 adeo
 de Li
 do n
 min
 §.5. l

 nem
 piè u
 aut c
 initi
 appe
 arde

